

ea potius, quæ putabat esse, vel forte adhuc putat, in solo arbitrio voluntatis et propria posita, simul optans et propter hoc vitam æternam. Deinde quia litteris suis, quibus respondebam, talia quædam in me bona multum benigneque laudaverat: etiam ibi petivi ab eo, ut pro me oraret, quo potius a Domino talis fierem, qualem me esse jam crederet: ut eum sic admonerem, contra quod ille sapiebat, ipsam quoque justitiam, quam in me laudandam putaverat, non esse volentis, neque currentis, sed miserentis Dei¹. Hoc est totum, quod brevis illa Epistola mea continet, eaque intentione dictata est: nam ita se habet.

LII. « Domino dilectissimo, et desideratissimo fratri Pelagio, Augustinus in Domino salutem. Gratias ago plurimum, quod me litteris tuis exhilarare dignatus es, et certum facere de salute vestra. Retribuat tibi Dominus bona, quibus semper sis bonus, et cum illo æterno vivas in æternum, Domine dilectissime, et desideratissime frater. Ego autem, etsi in me non agnosco præconia de me tua, quæ tuæ benignitatis epistola continet: benevolo tamen animo erga exiguitatem meam, ingratus esse non possum: simul admonens ut potius ores pro me, quo talis a Domino fiam, qualem me jam esse arbitraris. Et alia manu: Memor nostri incolumis Domino placeas, Domine dilectissime, et desideratissime frater.

LIII. In ipsa quoque subscriptione quod posui, ut Domino placeat, magis hoc esse significavi in ejus gratia, quam in sola hominis voluntate, quando id nec hortatus sum, nec præcepi, nec docui, sed optavi. Quemadmodum vero si hortarer, aut præciperem, vel docerem, pertinere hoc et ad liberum arbitrium demonstrarem, nec tamen Dei gratiæ derogarem: ita quia optavi, Dei quidem commendavi gratiam, non tamen arbitrium voluntatis extinxi. Ut quid

¹ Rom. ix, 16.

ergo in hoc iudicio protulit hanc Epistolam? secundum quam si ab initio sapuisset, nullo modo fortassis, licet a bonis fratribus, sed tamen perversitate disputationum ejus offensis, ad episcopale iudicium vocaretur. Porro autem, sicut ego rationem de hac mea Epistola reddidi; ita de suis, si esset nec esse, redderent quorum allegavit, dicentes vel quid putaverint, vel quid ignoraverint, vel qua ratione scripserint. Proinde de quorumlibet sanctorum amicitia se jactaverit, quorumlibet de suis laudibus litteras legerit, quælibet purgationis suæ gesta protulerit, nisi ea quæ contra Dei gratiam, qua vocamur et justificamur, posuisse in libris suis idoneorum testium fide probatur, confessus anathematizaverit, ac deinde contra hæc ipsa scripserit et disputaverit, nequaquam his quibus plenius notus est, videbitur esse correctus.

LIV. Jam enim, quæ post hoc iudicium consecuta sint, quæ hanc suspicionem magis augeant, non tacebo. Per venit in manus nostras nonnulla epistola, quæ ipsius Pelagii diceretur, scribentis ad amicum suum quemdam presbyterum, qui eum litteris, sicut eadem epistola continetur, benigne admonuerat, ne per ejus occasionem se aliquis a corpore Ecclesiæ separaret. Ibi inter cætera, quæ inserere longum est, nec opus est, ait Pelagius: « Quatuordecim episcoporum sententia definitio nostra comprobata est, qua diximus posse hominem sine peccato esse, et Dei mandata facile custodire si velit. Quæ sententia, inquit, contradictionis os confusione perfudit, et omnem in malum conspirantem societatem ab invicem separavit. « Sive ergo istam epistolam Pelagius vere scripserit, sive sub ejus nomine a quocumque conficta sit, quis non videat, quemadmodum hic error et de iudicio, ubi convictus atque damnatus est, tanquam de victoria gloriatur? Sic enim posuit hæc verba, quemadmodum leguntur in libro

ejus, qui Capitulorum vocatur, non quemadmodum objecta sunt in iudicio, vel ejus etiam responsione repetita. Nam et illi qui objecerunt, nescio qua incuria, minus posuerunt verbum, de quo non parva est controversia. Posuerunt enim eum dixisse: « Posse hominem, si velit, esse sine peccato, et Dei mandata custodire si velit: » de facilitate nihil est dictum. Deinde ipse respondens ait: « Posse quidem hominem esse sine peccato, et Dei mandata custodire, si velit, diximus: » neque ipse dixit, « facile custodire; » sed tantummodo, « custodire. » Ita alio loco inter illa de quibus me Hilarius consuluit, atque rescripsi, sic objectum est: « Posse hominem esse sine peccato, si velit. » Ad quod ipse ita respondit: « Posse quidem sine peccato esse, dictum est superius. » Neque hic ergo, vel ab eis qui objecerunt, vel ab ipso qui respondit, additum est, « facile. » Superius etiam in narratione sancti Joannis episcopi commemoratum est: « Illis, inquit, instantibus et dicentibus: Quia hæreticus est, dicit enim, quoniam potest homo, si voluerit, esse sine peccato: et de hoc interrogantibus nobis eum, respondit: Non dixi, quoniam recepit natura hominis, ut impeccabilis sit, sed dixi, quoniam qui voluerit pro propria salute laborare et agonizare, ut non peccet, et ambulet in præceptis Dei, habere eum hanc possibilitatem a Deo. Tunc quibusdam susurrantibus, et dicentibus, quod sine Dei gratia, diceret Pelagius, posse hominem perfici: Culpans, inquit, super hoc etiam intuli, quia et apostolus Paulus multum laborans, sed non secundum suam virtutem, sed secundum gratiam Dei, dixit: « Amplius omnibus illis laboravi, non » ego autem, sed gratia Dei mecum¹: » et cætera quæ jam commemoravi.

LV. Quid sibi ergo vult, quod in hac epistola ita gloriari

¹ 1 Cor. xv, 10.

ausi sunt, ut non solum possibilitatem non peccandi, sed etiam facilitatem, sicut in libro Capitulorum ejusdem Pelagii positum est, judicantibus quatuordecim episcopis se persuasisse jactarent, cum toties eadem objecta gestis atque repetita nusquam hoc habere inveniantur? Quomodo enim etiam ipsi defensionem et responsionem Pelagii non est hoc verbum contrarium, cum et episcopus Joannes sic eum apud se respondisse dixerit, ut « eum vellet intelligi posse non peccare, qui voluerit pro salute sua laborare et agonizare; » et ipse jam gestis agens (3), seque defendens, « proprio labore et Dei gratia dixerit, hominem posse esse peccato? » Quomodo ergo facile sit, si laboratur ut fiat? Puto enim omnem sensum hominum nobiscum agnoscere, quod ubi labor est, facilitas non est. Et tamen epistola carnalis ventositatis et elationis volat, et gestorum tarditate procurata, celeritate præcedens, in manus hominum prævolat, ut quatuordecim episcopis orientalibus placuisse dicatur, non solum « posse esse hominem sine peccato, et Dei mandata custodire, sed et facile custodire: » nec nominato Deo juvante, sed tantum, « si velit: » ut videlicet tacita, pro qua vehementissime pugnabatur, divina gratia, restet, ut sola in epistola legatur infelix, et se ipsam decipiens velut victrix, humana superbia. Quasi non hoc se dixerit culpasse Joannes episcopus, et velut giganteos montes adversus supereminentiam gratiæ cœlestis structos tribus divinorum testimoniorum tanquam fulminum ictibus dejecisse: aut vero cum illo etiam cæteri episcopi iudices, vel mente, vel ipsis auribus ferrent Pelagium dicentem, « Posse quidem hominem sine peccato esse, et Dei mandata custodire, si velit, diximus: » nisi continuo sequeretur, « hanc enim possibilitatem Deus illi dedit: » (quod nesciebant illi, eum dicere de natura, non de illa, quam in apostolica prædica-

tione noverant, gratia); ac deinde conjungeret, « Non autem diximus, quod inveniatur aliquis, ab infantia usque ad senectam, qui nunquam peccaverit; sed quoniam a peccatis conversus, proprio labore et Dei gratia possit esse sine peccato. » Quod etiam sua sententia declararunt, dicentes, eum recte respondisse, « hominem cum adjutorio Dei et gratia posse esse sine peccato: » quid aliud metuentes, nisi ne hoc negando, non possibilitati hominis, sed ipsi Dei gratiæ facere viderentur injuriam? Nec tamen definitum est, quando fiat homo sine peccato, quod fieri posse adjuvante Dei gratia, judicatum est: non est, inquam, definitum (4), utrum in hac carne concupiscente adversus spiritum, fuerit, vel sit vel futurus sit aliquis, jam ratione utens et voluntatis arbitrio, sive in ista frequentia hominum, sive in solitudine monachorum, cui non sit jam necessarium, non propter alios, sed etiam propter se ipsum dicere in oratione, « Dimitte nobis debita nostra¹: » an vero tunc perficiatur hoc donum, quando similes ei erimus, quando videbimus eum, sicuti est²; quando dicetur, non a pugnantibus, « Video aliam » legem in membris meis repugnantem legi mentis meæ³; » sed a triumphantibus, « Ubi est, mors, victoria tua? ubi » est, mors, aculeus tuus⁴? » Quod non inter catholicos et hæreticos, sed inter ipsos catholicos fortasse pacifice requirendum est.

LVI. Quomodo igitur credi potest Pelagium, (si tamen hæc epistola ejus est,) et Dei gratiam, quæ neque natura est cum libero arbitrio, neque legis scientia, neque tantum remissio peccatorum, sed ea quæ in singulis nostris est actibus necessaria, veraciter fuisse confessum, et veraciter anathematizasse quisquis contra ista sentiret; quando in epistola sua et facilitatem posuit non peccandi, de qua nulla in

¹ Matth. vi, 12. — ² Joan. iii, 2. — ³ Rom. vii, 23. — ⁴ I Cor. xv, 55.

hoc judicio quæstio fuit, quasi iudicibus etiam de hoc verbo placuerit, et gratiam Dei posuit, quam confitendo et addendo, pœnam ecclesiasticæ damnationis evasit.

LVII. Est et aliud quod silere non debeo. In chartula defensionis suæ, quam mihi per quemdam Charum nostrum Hipponensem civem, orientalem autem diaconum, misit, fecit aliquid, quod aliter se habeat, quam gestis episcopalibus continetur. Quod autem habent gesta, longe melius est ac firmitus, et omnino enodatus pro catholica veritate contra illius hæresis pestem. Nam, cum eandem chartulam legerem, prius quam ad nos gesta venissent, nesciebam ea ipsa verba posuisse, quibus, cum sibi adesset, usus est in iudicio: pauca enim, et non multum aliter se habent, de quibus non nimis curo. Moleste autem ferebam, quod aliquarum sententiarum Cœlestii, quæ eum gestis anathematizasse perspicuum est, servassesibi defensionem, potest videri. Nam earum quasdam suas negavit esse, dicens tantummodo, « pro eis non se debere satisfactionem: » anathematizare autem in eadem chartula noluit, quæ sunt: « Adam mortalem esse factum, qui sive peccaret, sive non peccaret, esset moriturus. Quod peccatum Adæ solum ipsum nocuerit, et non genus humanum. Quod lex sic mittat ad regnum cœlorum; quemadmodum et Evangelium. Quod infantes nuper nati in illo statu sint, in quo fuit Adam ante prævaricationem. Quod neque per mortem vel prævaricationem Adæ omne genus humanum moriatur, neque per resurrectionem Christi omne genus humanum resurgat. Infantes, etiam si non baptizentur, habere vitam æternam. Divites baptizatos, nisi omnibus abrenuntiaverint, si quid boni videntur facere, non illis reputari, neque habituros illos regnum cœlorum. » Ad ista quippe in chartula illa ita respondit: Hæc omnia secun-

dum ipsorum testimonium a me dicta non sunt, nec pro eis debeo satisfactionem. » In gestis autem ad eadem ipsa ita locutus est : « Secundum ipsorum testimonium a me dicta non sunt, pro quibus ego satisfacere non debeo; sed tamen ad satisfactionem sanctæ Synodi anathematizo eos qui sic tenent, aut aliquando tenuerunt. » Cur ergo non ita et illa chartula scriptum est? Non multum, ut opinor, atramenti, nec litterarum, nec moræ, nec ipsius chartulæ, si ita fieret, impenderetur. Sed quis non credat id fuisse procuratum, ut tanquam pro gestorum illorum breviatione, ista charta usquequaque discurreret? ubi putaretur, non esse ablatam quamlibet earum sententiarum defendendi licentiam, quod ei tantummodo objectæ, nec ejus probatæ fuissent, non tamen anathematizatæ atque damnatæ.

LVIII. Postea etiam de libro Cœlestii capitula sibi obiecta in eadem chartula multa congressit : neque his intervallis quæ continent gesta, duas responsiones, quibus eadem capitula anathematizavit; sed unam simul omnibus subdidit. Quod studio brevitatis factum putarem, nisi plurimum ad id quod nos movet, interesse perspicerem. Ita enim clausit : « Iterum dico, quoniam ista et secundum eorum testimonium non sunt mea, pro quibus, ut dixi, satisfactionem non debeo; quæ autem mea esse confessus sum, hæc recte me dicere affirmo; quæ autem dixi mea non esse, secundum iudicium sanctæ Ecclesiæ reprobō, anathema dicens omni contravenienti sanctæ et catholicæ Ecclesiæ doctrinis : similiter et his qui falsa fingentes, nobis calumniam commoverunt. » Hunc ultimum versum non habent gesta, sed nihil ad rem de qua solliciti esse debemus. Sint enim prorsus anathema et hi qui falsa fingentes, eis calumniam commoverunt. Sed cum primum legi : « Quæ autem dixi mea non esse, secundum iudicium

sanctæ Ecclesiæ reprobō : » factum illud esse iudicium Ecclesiæ nesciens, quoniam hic tacitum est, et gesta non legeram, nihil aliud existimavi, quam eum fuisse pollicitum hoc se de his sensurum esse capitulis, quod Ecclesia jam non iudicasset, sed quandoque iudicaret, et ea se reprobaturum, quæ illa jam non reprobasset, sed quandoque reprobaret; ut ad hoc pertineret etiam quod adjunxit, « anathema dicens omni contravenienti vel contradicenti sanctæ catholicæ Ecclesiæ doctrinis. » Verum autem, ut gesta testantur. jam de his ecclesiasticum iudicium ab episcopis quatuordecim factum erat, secundum quod iudicium se dixit ista omnia reprobare, et anathema dicere his, qui talia sentiendo, contra iudicium veniunt, quod jam factum fuisse gesta indicant. Jam enim dixerant iudices : « Quid ad hæc, quæ lecta sunt capitula, dicit præsens Pelagius monachus? Hæc enim reprobat sancta Synodus, et sancta Dei catholica Ecclesia. » Sed hoc qui nesciunt, et istam chartam legunt, putant aliquid illorum licite posse defendi, tanquam non fuerit iudicatum, catholicæ contrarium esse doctrinæ, paratumque se Pelagius dixerit, id de his rebus sapere, quod Ecclesia, non iudicavit, sed iudicaverit. Non itaque sic scripsit in ea, de qua nunc agimus chartula, ut agnosceretur quod habet gestorum fides, omnia scilicet illa dogmata, quibus eadem hæresis proserpebat, et contentiosa convalescebat audacia, ecclesiastico iudicio præsentibus quatuordecim episcopis esse damnata. Quam rem, si ut est, innotescere timuit, se potius corrigat, quam nostræ licet seræ vigilantia qualicumque succenseat. Si autem hoc eum timuisse falsum est, et sicut homines suspicamur, ignoscat, dum tamen ea, quæ gestis, quibus auditus est anathematizata et reprobata sunt, de cætero oppugnet; ne parcendo illis, non solum hæc antea credidisse, sed credere videatur.

LIX. Proinde istum librum, in tam gravi et grandi causa non frustra fortasse prolixum, ob hoc ad tuam venerationem scribere volui, ut si tuis sensibus non displicuerit, auctoritate potius tua, quæ longe major est quam nostræ exiguitatis industria, quibus necessarium existimaverit, innotescat, ad eorum vanitates contentionesque opprimendas, qui putant absoluto Pelagio, iudicibus episcopis orientalibus illa dogmata placuisse, quæ adversum christianam fidem, et Dei gratiam qua vocamur et justificamur, perniciosissime pullulentia, christiana semper veritas damnat, et istorum etiam quatuordecim episcoporum auctoritate damnavit, quæ simul et Pelagium, nisi ab illo essent anathematizata, damnasset. Nunc jam, quoniam reddimus homini curam fraternæ charitatis, et de illo ac pro illo nostram sollicitudinem fideliter prompsimus, videamus quomodo breviter possit adverti, etiam illo, quod clarum, apud homines absoluto, hæresim tamen ipsam divino iudicio semper damnabilem, etiam iudicio quatuordecim episcoporum orientalium esse damnatam.

LX. Hæc est illius iudicii postrema sententia. Synodus illic: « Nunc quoniam satisfactum est nobis prosecutionibus præsentis Pelagii monachi, qui quidem piis doctrinis consentit, contraria vero Ecclesiæ fidei reprobatur et anathematizatur, communionis ecclesiasticæ eum esse et catholicæ confitemur. » Duo quædam satis perspicua de Pelagio monacho sancti episcopi iudices suæ sententiæ brevitate complexi sunt: unum quidem « piis eum consentire doctrinis, » alterum autem, « Ecclesiæ fidei reprobare et anathematizare contraria. » Pelagius propter hæc duo « communionis ecclesiasticæ et catholicæ pronuntiatus est. Quibus ergo verbis ejus interim, quantum homines in præsentia de manifestis iudicare potuerunt, utrumque claruerit, omnia breviter recapitulando videamus. In his

enim sibi objectis, quæ sua non esse respondit, dictus est reprobare et anathematizare contraria. Breviter ergo totam istam causam ita, si possumus, colligamus.

LXI. Quoniam necesse erat impleri quod prædixit apostolus Paulus: « Oportet et hæreses esse, ut probati » manifesti fiant in vobis¹: » post veteres hæreses, invecta etiam modo hæresis est, non ab episcopis, seu presbyteris, vel quibuscumque clericis, sed a quibusdam veluti monachis, quæ contra Dei gratiam, quæ nobis est per Jesum Christum Dominum nostrum, tanquam defendendo liberum arbitrium, disputaret, et conaretur christianæ fidei firmamentum evertere, de quo scriptum est: « Per unum hominem mors, et per unum hominem » resurrectio mortuorum: sicut enim in Adam omnes » moriuntur, sic et in Christo omnes vivificabuntur²: » et in actibus nostris Dei adiutorium denegaret, dicendo, « ut non peccemus, impleamusque justitiam, posse sufficere naturam humanam, quæ condita est cum libero arbitrio; eamque esse Dei gratiam, quia sic conditi sumus, ut hoc voluntate possimus, et quod adiutorium Legis mandatorumque suorum dedit, et quod ad se conversis peccata præterita ignoscit; » in his solis esse Dei gratiam deputandam, non in adiutorio nostrorum actuum singulorum. « Posse enim hominem esse sine peccato, et mandata Dei facile custodire, si velit. »

LXII. Ista hæresis cum plurimos decepisset, et fratres, quos non deceperat, conturbaret, Celestius quidam talia sentiens, ad iudicium Carthaginensis Ecclesiæ perductus, episcoporum sententia condemnatus est (5). Deinde post aliquot annos Pelagio, qui magister ejus perhiberetur; cum ista hæresis fuisset objecta, ad episcopale iudicium etiam ipse pervenit (6): recitatisque omnibus, quæ in

¹ 1 Cor. xi, 19. — ² Id. xv, 21.

libello contra eum dato Heros et Lazarus episcopi Galli posuerant ; illis quidem absentibus , et de ægritudine unius eorum excusantibus , Pelagium ad omnia respondentem , quatuordecim episcopi provinciæ Palæstinæ , secundum responsiones ejus alienum a perversitate hujus hæresis pronuntiarunt ; eam tamen hæresim sine ulla dubitatione damnantes. Approbaverunt enim secundum quod ille ad ea quæ objecta sunt , respondebat , « adjuvari hominem per Legis scientiam ad non peccandum , sicut scriptum est : Legem in adjutorium dedit illis¹. Non tamen ex hoc eandem Legis scientiam illam Dei gratiam esse approbaverunt , de qua scriptum est : « Quis me liberabit » de corpore mortis hujus ? Gratia Dei per Jesum Christum » Dominum nostrum². » Nec ideo dixisse Pelagium : « Omnes voluntate sua regi , » ut non eos regeret Deus : respondit enim , « hoc se dixisse propter liberum arbitrium , cui Deus adjutor est eligenti bona ; hominem vero peccantem ipsum esse in culpa , quasi liberi arbitrii. » Approbaverunt etiam , « iniquis et peccatoribus in die judicii non esse parcendum , sed æternis eos ignibus puniendos. Quoniam hoc se ille secundum Evangelium dixisse , respondit , ubi scriptum est : « Isti ibunt in supplicium æternum , justi autem in vitam æternam³. » Non autem dixerat omnes peccatores ad æternum pertinere supplicium , ut merito contra Apostolum dixisse videretur , qui quosdam ait futuros , sic tamen quasi per ignem⁴. « Regnum cœlorum ideo approbaverunt etiam in Vetere Testamento esse promissum , quoniam testimonium dedit de propheta Daniele , ubi dictum est : « Et accipient sancti regnum Altissimi⁵. » Hoc loco Vetus Testamentum intelligentes ab illo appellatum , non illud solum quod factum est in monte Sina ;

¹ Isai. viii, 20, juxta LXX. — ² Rom. vii, 24. — ³ Matth. xxv, 46. — ⁴ I Cor. iii, 15. — ⁵ Dan. vii, 18.

sed Scripturas omnes canonicas ante adventum Domini ministratas. « Posse autem hominem esse sine peccato , si velit , non sic approbatum est , quomodo ab illo in libro suo positum videbatur , tanquam hoc in sola potestate esset hominis per liberum arbitrium ; hoc quippe arguebatur sensisse dicendo , « si velit : » sed quomodo nunc ipse respondit ; imo quomodo id brevius et apertius judices episcopi sua interlocutione commemoraverunt , hominem cum adjutorio Dei et gratia posse esse sine peccato. Nec tamen definitum est , quando istam perfectionem sancti assecuturi sunt , utrum in corpore mortis hujus , an quando absorberetur mors in victoriam.

LXIII. Ex iis etiam , quæ Coelestium dixisse vel scripsisse , tanquam dogmata discipuli ejus , sunt objecta Pelagio , sua quædam et ipse cognovit , sed aliter se , quam objiciebatur , sensisse respondit. Hinc est illud : « Quod ante adventum Christi vixerunt quidam sancte ac juste : » Coelestius autem dixisse perhibebatur , « quod sine peccato fuerint. » Item objectum est , dixisse Coelestium : « Ecclesiam esse sine macula et ruga. Pelagius autem dixit , « dictum a se quidem , sed ita , quoniam lavacro ab omni macula et ruga purgatur Ecclesia , quam velit Dominus ita permanere. » Item illud dictum a Coelestio : « Quoniam plus faciamus , quam in Lege et Evangelio jussum est. » Pelagius autem « de virginitate se dixisse respondit , de qua Paulus dicit : Præceptum Domini non habeo¹. » Item objectum est , affirmare Coelestium , « Unumquemque hominem posse habere omnes virtutes et gratias ; » ac sic auferri diversitatem gratiarum , quam Apostolus docet. Pelagius autem respondit , non se auferre gratiarum diversitatem ; sed dicere , donare Deum ei , qui fuerit dignus accipere , omnes gratias , sicut Paulo apostolo donavit.

¹ I Cor. vii, 25.

LXIV. Has ex nomine Cœlestii quatuor sententias non sic approbaverunt episcopi iudices, sicut eas Cœlestius sensisse dicebatur: sed sicut de his respondit Pelagius. Viderunt enim, quod aliud sit sine peccato esse, aliud sancte et juste vivere; sicut etiam ante adventum Christi quosdam vixisse Scriptura testatur. Et quamvis non sit hic Ecclesia sine macula et ruga; tamen eam et lavacro regenerationis ab omni macula rugaque purgari, et eam ita velle Dominum permanere: nam et ita permanebit, quia sine macula et ruga utique in æterna felicitate regnabit. Et quod perpetua virginitas, quæ præcepta non est, sine dubio plus sit, quam conjugalitatis pudicitia, quæ præcepta est; quamvis in multis virginitas perseveret, qui tamen non sunt sine peccato. Et quod eas omnes gratias, quas loco uno commemorat, habuit apostolus Paulus: quas tamen eum dignum fuisse accipere, aut non secundum merita, sed potius secundum prædestinationem aliquo modo intelligere potuerunt; ipse enim dicit: « Non sum dignus, vel non sum idoneus vocari Apostolus¹: » aut eorum intentionem subterfugit verbum, quod Pelagius quemadmodum posuerit, ipse viderit. Hæc sunt in quibus episcopi Pelagium pronuntiaverunt piis consentire doctrinis.

LXV. Nunc similiter recapitulando illa paulo attentius videamus, quæ illum contraria reprobare et anathematizare dixerunt. In hoc² enim potius tota hæresis ista consistit. Exceptis ergo illis, quæ in adulatione nescio cujus viduæ in libris suis posuisse dictus est, quæ ille « neque in libris suis esse, neque talia unquam se dixisse respondit; et eos qui talia saperent, non tanquam hæreticos, sed tanquam stultos anathematizavit: » hæc sunt quibus hæresis illius dumeta quotidie pullulare, imo jam sylvescere dole-

¹ 1 Cor. xv, 9. — ² Forte in his.

hamus. « Adam mortalem factum, qui sive peccaret, sive non peccaret, moriturus esset. Quod peccatum Adæ ipsum solum læserit, et non genus humanum. Quod Lex sic mittat ad regnum, quemadmodum et Evangelium. Quod infantes nuper nati in illo statu sint, in quo Adam fuit ante prævaricationem. Quod neque per mortem vel prævaricationem Adæ omne genus hominum moriatur, neque per resurrectionem Christi omne genus hominum resurgat. Quod infantes, etsi non baptizentur, habeant vitam æternam. Quod divites baptizati nisi omnibus abrenuntiant, si quid boni visi fuerint facere, non eis reputetur, neque regnum Dei possint habere. Quod gratia Dei et adiutorium non ad singulos actus detur; sed in libero arbitrio sit, et in Lege atque doctrina. Quod Dei gratia secundum merita nostra detur; et propterea ipsa gratia in hominis sit posita voluntate, sive dignus fiat¹, sive indignus. Quod filii Dei non possint vocari, nisi omnino absque peccato fuerint effecti. Quod oblivio et ignorantia non subjaceant peccato; quoniam non eveniant secundum voluntatem, sed secundum necessitatem. Quod non sit liberum arbitrium, si indigeat auxilio Dei; quoniam propriam voluntatem habeat unusquisque aut facere aliquid, aut non facere. Quod victoria nostra ex Dei non sit adiutorio, sed ex libero arbitrio. Quod ex illo, quod ait Petrus, divinæ nos esse consortes naturæ, consequens sit, ut ita possit esse anima sine peccato, quemadmodum Deus. » Hoc enim in undecimo capitulo libri, non quidem habentis auctoris sui titulum, sed qui perhibetur esse Cœlestii, his verbis positum ipse legi: « Quomodo quispiam, inquit, illius rei consortium suscepit, a cuius statu et virtute esse extraneus definitur? Ideo fratres qui hæc objecerunt, sic eum intellexerunt, tanquam ejusdem naturæ ani-

¹ Forte fuerit.

mam et Deum, et partem Dei dixerit animam : sic enim acceperunt, quod ejusdem status atque virtutis eam esse cum Deo senserit. In extremo autem objectorum positum est : « Quod pœnitentibus venia non detur secundum gratiam et misericordiam Dei, sed secundum meritum et laborem eorum, qui per pœnitentiam digni fuerint misericordia. » Hæc omnia, et si quæ argumentationes ad ea confirmanda interpositæ sunt, sua negantem, et anathematizantem Pelagium judices approbaverunt : et ideo pronuntiaverunt, eum contraria ecclesiasticæ fidei reprobando et anathematizando, damnasse. Ac per hoc quomodolibet ea Cœlestius posuerit aut non posuerit, vel Pelagius senserit aut non senserit, tanta mala tam novæ hujus hæresis illo ecclesiastico judicio damnata gaudeamus, et Deo gratias agamus, laudesque dicamus.

LXVI. De his autem, quæ post hoc iudicium ibi a nescio quo cuneo perditorum, qui valde in perversum perhibentur Pelagio suffragari, incredibili audacia perpetrata dicuntur (7), ut Dei servi et ancillæ ad curam sancti Hieronymi presbyteri pertinentes, sceleratissima cæde afficerentur, Diaconus occideretur, ædificia monasteriorum incenderentur, vix ipsum ab hoc impetu atque incursum impiorum in Dei misericordia turris munitior tueretur ; tacendum nobis potius video, et expectandum quid illic fratres nostri episcopi de his tantis malis agendum existiment, a quibus eos dissimulare posse, quis credat? Impia quippe dogmata hujuscemodi hominum, a quibuslibet catholicis, etiam qui ab illis terris longe absunt, redarguenda sunt ; ne ubicumque nocere possint, quo pervenire potuerint : impia vero facta, quorum coërcitio ad episcopalem pertinet disciplinam, ubi committuntur, ibi potissimum a præsentibus vel in proximo constitutis, diligentia pastoralis et pia severitate plectenda sunt. Nos itaque

tam longe positi, optare debemus his causis talem illic finem dari, de quo non sit necesse ubilibet ulterius judicare ; sed quæ nobis potius prædicare conveniat : ut animi omnium, qui illorum scelerum fama usquequaque volitante graviter vulnerati sunt, Dei misericordia consequente sanentur. Unde jam hujus libri terminus iste sit, qui, ut spero, si sensibus tuis placere meruerit, adjuvante Domino, utilis erit legentibus, tuo quam meo nomine commendatior, et tua diligentia plurimis notior.

CONTRA PELAGIUM ET CŒLESTIUM

LIBRI III.

LIBER I.

DE GESTIS PELAGII.



[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]